

Рів XVII. Нью Йорк. Четвер. 5-го Серпня 1909. Число 30

Vol. XVII New York, N. Y. Thursday, August 5, 1909. No. 30.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Липень 1909

Від. 123. Мороз Федько, ум. 26,6 '09.	\$1000.00
„ 52. Недбала Михайл, ум. 7,7 '09.	1000.00
„ 123. Василик Василь, ум. 15,7 '09.	1000.00
„ 25. Спінь Трифон, ум. 20,7 '09.	1000.00
„ 9. Паньчишин Антін, ум. 22,7 '09.	1000.00
„ 40. Фецич Анна, ж. Михайла, ум. 11,5 '09.	400.00
„ 136. Гойсан Ефрозина, ж. Якова, ум. 4,7 '09.	400.00
„ 231. Василик Василь, м. Марії, ум. 15,7 '09.	400.00
„ 21. Сабат Анастасія, ж. Петра, ум. 12,7 '09.	400.00
„ 2. Гамбаль Мелянія, ж. Гавр. ум. 18,7 '09.	400.00
„ 4. Ліга Михайл, за утрату ноги	200.00
Виплачено за помочи на суму	\$7,200.00
Платня головних урядників за липень	190.00
Адміністрація Союзу за липень	170.48
Весь розхід виносить	\$7,560.48

Розмет платить 10,180 членів на ціле посмертне (кожний по 70 цнт.) і 1515 членів на пів посмертного (кожний по 35 цнт.)

Крім того кожний член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 84 цнт. а на половину посмертного 49 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. С. Ядловський, гол. секр.
Дм. Капітула, гол. предсід.

Від Голов. Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Згідно з статутами Р. Н. Союзу § 7. отримався до загальної відомості всім чл. Головним Урядникам, Відділовим і Урядникам друкарні Свободи, що „Річне засідане Відділу Р. Н. Союзу“ відбуде ся в місті Чикаго. Зал. на дніх 8. 9. 10 вересня с. р.

На се засідане обов'язані суть явити ся: Голов. Духовний Управитель, Голов. предсідатель, Голов. містопредсідатель, Голов. містопредсідателька, Голов. Касієр, Головні Секретарі, Радні, Головна контрольна Комісія, Директор друкарні, Редактори, Менаджер друкарні, і Головний Організатор.

ПОРЯДОК ЗАСІДАНИЯ.

8-го вересня, точно о годині 10-й рано Служба Божа і Панахида за померлих членів Р. Н. Союзу відправлена Голов. Духовним Управителем в гр. кат. Церкви св. о. Николая. (Місце Церкви і галі оголо- сить ся пізнійше).

По Службі Божій всі присутні удадуть ся до галі, де відбуде ся засідане з слідуочим денним порядком:

Отворене засідання Головним Предсідателем і його справозданс.

Справозданс Голов. Дух. Управителя.

„ „ Головних Секретарів.

„ „ Голов. Касієра.

„ „ Голов. Організатора.

„ „ Голов. Контрольної Комісії.

Дискусія над справозданс Голов. Уряду Р. Н. Союзу.

Справозданс Директора друкарні.

„ „ менаджера друкарні.

„ „ редакторів.

„ „ контрольної Комісії.

Дискусія над справозданнями заряду друкарні.

Ухвали в користь Організації.

Земкненс засідання.

Головні Урядники Союзу а іменно: голов. предсідатель, голов. касієр, головні секретарі, контрольна комісія, менаджер друкарні і головний організатор в цілі переведення контролі їх діловодства мають бути в Чикаго уже дня 6-го вересня с. р. о годині 9 рано в галі призначеній на засідане.

Дано в Мк Аду, Па. дня 26 Липня 1909.

Д. КАПІТУЛА
головний предсідатель

Т. ЛАВОВСЬКИЙ
голов секретар

ОГОЛОШЕНЕ

до всіх п. п. місцевих Секретарів і Організаторів Р. Н. Союзу.

Отеим повідомляємо Вас, що з початком сего місяця висилаєм до кожного Відділу один зошит нових декларацій, на котрих на відворотній стороні надруковане єсть свідощтво лікарське. Для того прошу п. п. Секретарів і Організаторів відкинути всі попередні декларації а уживати лише нових. Кожний хочайчий вступити в члени Р. Н. Союзу має виповнити свою декларацію сам або через секретара на мітінгу а крім того має явити ся у лікаря і виповнити відворотну сторону декларації (свідощтво лікарське).

Декларація, се є найважнійший документ так для члена як і Р. Н. Союзу. Се є контракт на підставі котрого приймає ся члена і на підставі котрого виплатить ся за помочи по члені. Для того просить ся п. п. Секретарів о як найточнійше виповнюване всіх рубрик (питань) поданих на декларації.

Крім декларацій висилаємо також друки на: переступні листи, „зміни спадкоємців“, зміни суми посмертної за помочи і т. д. На кожній картці з долу, єсть надрукована „Увага“, котра поучає секретара до чого дана картка має ся уживати. Нехайже кожний секретар заки зачне виповнювати котру небудь картку, перечитає найперше „увагу“ а відтак если картка відповідна виповнить єї. Карток зелених уживає ся тогди, коли член змінює посмертне на 1000 або на 500, а до змінювання спадкоємців уживає ся картки білої.

Всі декларації, зміни спадкоємців і посмертного, неправильно виповнені будуть звернені назад Секретарови і не будуть узгляднені.

Притадує ся також що Секретар Відділу має кожного місяця вислати „місячне справозданс до Головного Уряду Р. Н. Союзу“. В тій цілі ми посилаємо враз з розметом жовту картку до відділу, котру Секретар повинен виповнити без огляду на се чи зайшла яка зміна в брацтві чи ні і прислати враз з деклараціями і розметом до Головного Уряду.

Всі повизше наведені уваги суть приписані статутами Р. Н. Союзу і чим стислійше будуть придержувати ся їх Секретарі, тим більше праці заощадять і собі і мені а що найважнійше заощадять непотрібних видатків почтових на зворот неправильно виповнених документів. Від Голов. Уряду Р. Н. Союзу

Т. Лавовський

Голов. Ред. секретар.

Родимці!

Віра, просвіта і добробут — се найперші основи, найголовнійші жерела життя кожного народу. Чим сі жерела чистійші і засібнійші, тим народне життя краще, доскональше і гіднійше чоловіка.

Народність, в котрій виросло хочби одно з тих жерел, не може правильно розвиватись, не може дійти до сили і значіння. А хотайби навіть і досягнув такий нарід певний ступень розвою, то довго на ній не остойть ся, лише мусить спадати передвчасно в моральну і народну загибель...

Погляньмо тепер довкола себе в Америці! Наша церков вправді тиснена із всіх сторін ворогами, але має она вже свого керманича, котрий при Божій помочи поборе сі ворогів і заведе в ній лад і порядок. Наш добробут в Америці, хоть і не найкрасній, то все таки без порівняння ліпший, як був в старім краю. Але народна просвіта у нас за морем, то вже цілком за- недбана.

Просвіта — се дуже, дуже важна річ в життю народнім. Просвіта верховодить нині світом, просвітою вибивають ся народи на перед, просвіта — то сила, найбільша днесь на сьвітї.

Питомою просвітою, школами народними беруть верх Прусаки над Поляками, Поляки і Маляри винародовлюють наших братів; Американці американізують тою самою дорогою всіх чужинців...

І всі народности боронять ся невтомимо тим самим оружьем проти свого винародовлення; лише ми одні без найменшої опори приймаємо все чуже, силою нам накинене. Не дбаючи о свою просвіту, мимохіть пхаємо ся в ярмо неволі, в чужинецькі кайдани, які нам на свободній навіть землі инші народи легко закладають.

Маємо вже тут — Богу дякувати — свій заряд церковний, маємо свої інституції, де можемо обезпечитись на випадок нещастя, та доконче нам ще потрібні свої питомі, добре зорганізовані школи. Без них годі нам тут існувати, без них нема для нашої народности в Америці і найменшої будучности. Тим то доконче нам потреба зреформувати ті школи, що вже суть та оснувати поки-що найпотрібнійші просвітні інституції. Нашим школам треба витичити ясну ціль і напрям; нам треба підготувати наші теперішні учительські сили і виховати собі таки з наших діточок свою інтелігенцію. Маючи її, ми зможемо поправити свої національні обставини. До сего треба нам передовсім стремити, ані не жалувати на се трудної гроша. Ми висилаємо центи в старий край і се річ дуже похвальна; але з другої сторони чи годить ся забувати о своїх власних потребах? Шлемо центи на цілі просвітні нашим братам в старій вітчизні, але чи не потреба нам і тут просвіти, чи вільно нам так легкодушно запропащувати на чужині тисячі наших дітей?

Не один з Вас рад би видіти свою дитину на якімсь ліпшим становищі, але нема кому вказати Вам дороги до сего, нема кому по батьківськи, щиро і свідомо повести ділом виховання Ваших дітей. Народні бурси по більших містах повели-б се діло най-успішнійше.

Не одна наша дівчина, покінчивши англійські публичні школи, місто вислугуватись по фабриках і компаніях, радо працювалаб для свого народа; нема тільки кому відповідно підготувати її до сеї праці. Се діло належало б до препаранд і семінарій учительських.

(Продовжене на стор. 5-ій)

Родимці!

(Продовження з 1-ої стор.)

Однорічним хочби курсом для таких дівчат ми придбаємо собі фахові, неоцінені та в порівнянні до інших дуже дешеві учительські сили, котрі наших дітей і в своїм ріднім виховувалиб і училиб англійської мови після вимог тутешнього життя. Був би великий хосен для наших шкіл, для наших власних дівчат, для нашого жіночого пола і для нашої суспільності.

Чи одна наша колонія в Америці без церкви і школи пропадає для нас? Там треба би основувати раціонально ведені читальні, там виплати періодично священиків-місіонарів і вандруючих учителів. Тим чином і по безвісних закутках можнаб піддержати стійність і народне почуття та взаємно собі помагати.

Добірними народними бібліотеками, відповідними видавництвами і часописами, рідною піснею і забавою можнаб і тут збудити народне життя і не булоб нам тоді так тужити і сумно на тій чужій землі.

На ту тему можна би писати дуже багато, но далеко-б се завело. Хочемо тільки звернути увагу Родимців, що мусимо братись до просвітньої роботи, коли не хочемо марно загинати серед моря тутешніх народів.

А памятаймо і на се, що коли не просвітимо самі наших дітей, то просвітять їх чужі, але тоді з дітей наших чужі будуть мати хосен!

Кому проте лежить добро народа на серцю, в кім живе хоть дрібочка почуття на невідрадний стан нашої народности в Америці, сей нехай не жалує труда, а явить ся на

ВІЧЕ,

котре відбуде ся в Філадельфії, Па. дня 15-го вересня 1909 р. (Місце з'їзду подасть ся в „Свободі“ і в „Душпастири“).

В порозумінню, з волею і за припорученем нашого Владики, закликаємо Вас іменем поневоленого Народа:

Ставтесь на те Віче Вп. Отці Духовні тай поміж меншому братови;

Ставтесь Вп. Дякоучителі, та виповніть свій обов'язок;

Ставтесь Вп. Просвітителі і Проводирі народні, та подбайте про долю свого безталанного брата;

Поставсь честний Р. Н. Союзе, та поміжи в ділі великим;

Ставтесь честні Братства, Сестрицтва і всі наші Товариства, та сполучіть свої сили в народнім ділі;

Поставсь наконець і Ти, Брате, на те віче, а бодай вишли своїх делегатів, і упоминай ся за собою тай за своїми дітьми!...

На тім вічу вимінамо наші гадки, сполучимо наші сили, положимо угольний камінь і приступимо до основаня педагогічного товариства, котре малоб управляти заупущену тут просвітню ниву, котре давалоб вказівки у вихованню нашого молодого покоління, котре малоб стеречи нашого брата в Америці від народної смерті.

Ставтесь, Родимці, на те великої ваги Віче з щирими гадками і необлудним серцем і докажіть сим, що маємо почуття народного обов'язку і волю до праці та взаємної любови.

Ставтесь хто тільки може, бо... час минає і вороги не сплять!...

Ставтесь з повною вірою і надією на Бога, а Він не відмовить Своєї ласки і в добрім ділі поблагословить!

За Комітет:

Дм. Андрейко,
Осип Стеткевич,
Іван Парильяк,
Андрей Гела.

* * *

Читаючи висше наведену відозву, яка виринула з поміж самого народа, а яку предложено нам до осуду — годі не зрадувати ся нею. Відозва ся доторкає пекучої справи, іменно нашого шкільництва. Ми не маємо шкіл, бо нема відповідних на Америку сил учительських. Старокрасів сили не надають ся нам по тій причині, що не знають англійського языка, а годі отворити школу без учителя сего языка. Русинів, які би могли учити по англійськи і по руськи ми рівнож не маємо, а принайменне нема учителів кваліфікованих. Так отже порядочна школа у нас майже не можлива.

Щож робити? Кілько то наших діточок ходить до різних шкіл, а однак з тих шкіл нема і не буде пожитку ані церкві, ані руському народови, ані самим дітям. Научать ся читати і писати по англійськи (руського зовсім не будуть знати) і з тим пйдуть до фабрик або до майнів. Добре і се діло, що бодай знають читати і писати по англійськи, а однак чому ті

діти не могли би стати учителями або учительками по наших школах?

Коли-б ті діти відповідно підготовлено, они могли би зайняти становишко учителів і учительок скрізь по цілій Америці між руським народом.

Як, де, та кого приготувати на се вянєсе діло, се як раз питає, котре мусить бути точно обговорене на спільній нараді американських Русинів.

До сеї спільної наради кличе нас весь руський народ, кличуть нас доростаючі діти, кличе нас наша совість і сумна будучність нашої церкви та народа в Америці.

Ми сваримо ся безпотрібно, а в тих сварках і гнівах і не видимо, як вневдовзі станемо зовсім обдертими жебраками. Хто немає своїх шкіл і здорової власної просвіти, той вічний жебрак, до того ще і сліпий.

Тож весь народ, всі наші братства, всі організації винні взяти живу участь в тій нараді і покінчити успішно се найважніше діло.

З нашої сторони доложить ся всіх сил, щоби допомогти руському народови в Америці створити питоме огнище правдивої, здорової і хосенної просвіти.

Філадельфія, Па.,

† Сотер, Еп.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Серпень.

5 Ч | Теофіля, Троф.
6 П | Бориса і Гліба
7 С | Усп. св. Анни
8 Н | Ермол., Пар.
9 П | Пантелеймона
10 В | Прохора, Інок.
11 С | Калиника

Дня 23-го липня під самісенським Нью Йорком лучила ся подія, яка нагадує хіба на далекі „вести“. Потягом званім „Southern Tier Limited“, що відходить з Джерзі Сіті о год. 12-20 по пол. їхало кількатори емігрантів, які щойно висіли з корабля. Вони займали два послідні вози. На просторони поміж тунельом Bergen і Paterson-ом нараз явило ся в возах, де їхали емігранти двох бандитів і з виміренними револьверами обрабовали усіх емігрантів. Забрали їм гроші, годинники, перстені, взагалі усе вартісне. Емігранти були так перепуджені, що навіть не пробували ставити опору, а деякі знова гадали, що се нова контроля чи хто має гроші, як на Еліс Айленд. Потяг переходячи стацію Патерзон звільнив бігу і тут бандити вискочили. Перша стація, на якій потяг станув, се Middletown і тут доперва удало ся емігрантам розповісти про подію. Сейчас вислано погоню за бандитами, однак безуспішно.

Дня 6-го червня основано в Grand Rapids, Mich. читальню імени Мирослава Січинського.

Як доносить „Діло“, дня 15-го м. м. прибув до Кракова гурт емігрантів з північної Америки в числі 20 осіб. Всіх їх видалило правительство Сполучених Держав зараз по причаленню до берега, бо ніхто з них не мав вимаганих тепер законом 25 доларів (125 корон). Се бідні селяни з Буковини, що задовжили ся а продали свої господарства, аби закупити дорогі корабельні карти, що стоять по 350 корон.

Скарби давнішого турецького султана Абдуля

Гаміда. Із Солуня доносять, що директор німецького банку Нііф в товаристві драгомана німецької амбасад, курера та кількох висших німецьких урядників, під сильною військовою ескортою прибув там зі скарбами Абдуля Гаміда. 14 тяжких возів з грішми та цінними річами під охороною війська принесено до отоманського банку. Місто та мішків не звісна. Мішки будуть отворені аж по відповідній заяві султана. Загальна вага тих мішків вносить звиш 500 кл., тому їх вартість оцінюють на 7 до 8 мільонів франків в готівці, золоті і паперах.

Кровава статистика. В місяці червни воєнні суди в Росії видали 121 вироків смерті. В тім самім часі на підставі тих вироків повішено 25 осіб. Загалом в першій половині сього року засуджено в Росії на смерть 721 осіб, а повішено около 310.

В цілій Іспанії минувшого тижня вибухнула страшна революція. Причиною її було велике невдоволенє народу по поводу війни, яку розпочав уряд з Арабами в Марокко. Війна ся не тільки, що не приносить народови найменшої користі, але противно спричиняє великанські страти матеріяльні і в людях. Ось минувшого тижня Араби побили іспанські війська на голову, вбиваючи кількатори офіцерів і 3000 жовнів. Се викликало серед народу велике обуренє на уряд, яке — коли уряд ужив острійших репресійних средств, виродило ся в формальну революцію. Цілих три північних провінцій є в руках революціонерів. Зав'язав ся особний комітет, який оголосив детронізацію короля Альфонса і вивликав републіку. Проти революціонерів вислано військо, яке повстанє старася втиснути в потоках крови. В цілій державі завішено воєнний стан. Як все се скінчить ся — годі на разі сказати, позаяк вісти суть дуже скупі, бо уряд не пускає

ніяких писем ні телеграм за границю.

Після націвних телеграм навістив 2-го с. м. страшний пожар японське місто Осака. 11.368 домів згоріло до тла.

В цілій Швеції в наслідок непорозуміння що до платні між босами а робітниками вибухнув страйк. З самого початку страйкувало лишень 13.000 робітників в прядильнях вовни. В недовзі прилучило ся до них 30.000 роб. в фабриках желіза а потім і з інших галузей промислу, так що число страйкуючих виносить уже днесь 80.000. На день 4-го серпня проголосили робітники генеральний страйк в усіх фабриках усіх галузей промислу.

Після телеграм з 1-го с. м. серія землетрусів наробила страшного спустошення в цілім Мексику. Міста Акапулько і Чільпанцінго цілковито знищені. Усі будівлі повалені. Під час землетрусу в порті вода раптовно піднесла ся 33 стіп і заливши місто а потім нараз опять опадаючи, докінчила діла знищення. По цілім Мексику збирають ся обильні датки для жертв землетрусу. Від першого підземного удару, що почув ся в п'ятницю, то є 30 м. м. до 1-го с. м. було загалом 73 підземних ударів.

2-го с. м. почуто два сильні удари землетрусу в Португалії.

П. Іван Свала, Русин, отворив похребове підприємство в Northampton, Pa. під ч. 1340 Newport Ave. Доколичні Русини повинні при кожній нагоді підпирати свого чоловіка.

Хроніка злочинств російського уряду збільшилася ся опять о один новий шкандал. Свого часу ми доносили, що в порті в Севастополі затонула підводна воєнна лодь разом з цілою залогою. Виратував ся лишень її комендант, Акмілов. Розпочате слідство вказало, що комендант з розмислом затопив лодь з цілою залогою, аби в сей спосіб затупувати крадіж грошей з воєнної каси... Урра! рай злочинів: Матушка Расея!

Важне для Русинів з Пітсбурга і околиці!

В неділю дня 8-го серпня с. р. відбудеть ся у нас в руській галі „Просвіта“ під ч. 109, 7-th Str. (піс Carson) заходом членів місцевої читальні

Величаве Представленє НЕЧИСТА СИЛА

фарса в 4 діях зі співками Т. В. Рутковського

ОСОБИ:

Герасим Будяк, мельник	П. Грошко
Горина, його жена	Ю. Штокайло
Галя, його дочка	А. Вовчко
Максим, робітник в млині	В. Винник
Іван Гризодуб, його хрестний	Демпда
Федір Прищ, багатий крестянин	Т. Дашинич
Крючок, сільський адвокат	Л. Кульчицький
Паланиця, швець	О. Стасинич
Нирка, урядник	С. Березницький
Ганка, наймичка у Будяка	Т. Луєт
Олекса	Н. Урбан
Кирило	Т. Сойка
Стефан	С. Король
Карпо	А. Лазенга

Початок о год. 7-ій вечером.

Ціна місць: 50 цт., 35 цт. і 25 цт. Для дітей 10 цт.

Баль

в другі роковини основаня товариства „Гайдамаки“ в Нью Йорку, відбуде ся

дня 7-го вересня с. р.

в Progress Assembly Rooms, 28—30 Avenue A., NEW YORK.

Вступ 25 цент. з гетчемом.

Чистий дохід призначений на бібліотеку.

Комітет „Гайдамоків.“

ХТО хотів би помістити для відомости своїх кривих, зянаючих і пр. свою адресу в „Календарі-Провіднику“ на рік 1910, нехай зашле 10 центів марками:

EUG. HWOZDYK

705 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

Дикціонар

англійсько-польський і польсько-англійський, 30.000 слів, дотігний формат 3x5 і пів, оправний в шкіру коштує з поштою 78 цт.

EUG. HWOZDYK

705 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

Користна праця для кожного!

Потукуємо чесних людей до розповсюдженя нашого краєвого тютюну за добрим винагородженєм. Ся праця єсть дуже поплачена і легка для кожного Русина. В кожній місцевості знаходять ся много робітників, котріб хотіли такого тютюну, який курили у своїй вітчизні. Отже ми кождому дамо до розпродажи власне такий тютюн і його працю коло розпродажи совістно винагородимо. Маємо тютюн свійський і австрійський.

Хто зголосить ся до нас, дістане разом а інформаціями і несподіванку, яку не будить йому завидувати.

Пишіть сейчас по б. наші інформації і прибіки тютюну, котрі висилаємо даром — залучаючи 2 л. марку на пересилку — до

Russian Tobacco Co.

132 Nassau St., Room 3, Dept. 8, New York, N. Y.

ІВАН СВАЛА, русиний похребник (Undertaker)

Винаймає також керичі на хрестини, весіля, похорони та при інших нагодах по дуже низьких цінах.

1340 Newport Ave.

Northampton, Pa.

Bell Phone.

